

РАХУНКОВА ПАЛАТА

вул. М. Коцюбинського, 7, м. Київ, 01601, тел. (044) 234-95-65, 234-10-41, факс (044) 226-33-82
E-mail: rp@ac-rada.gov.ua

15.02.2017 № 10-327

На № _____ від _____

**Голові Верховної Ради
України**

Парубію А.В.

Щодо результатів аналізу стану
державних закупівель в Україні
у 2015–2016 роках

Шановний Андрію Володимировичу!

На засіданні Рахункової палати розглянуто та затверджено Звіт про результати аналізу стану державних закупівель в Україні у 2015–2016 роках.

За результатами розгляду Рахункова палата констатує, що у 2015–2016 роках система державних (публічних) закупівель була неефективною, тобто такою, що не забезпечує конкурентності на ринках товарів, робіт і послуг та не сприяє законності, ефективності використання державних коштів.

У 2015 році замовниками всього проведено 103865 процедур закупівель, з них 55 790 – за конкурентними процедурами (53,71 відс.), 48075 – за неконкурентними процедурами (переговорна процедура закупівлі), що становить 46 відс. загальної кількості проведених у 2015 році процедур. При цьому за неконкурентною процедурою укладено договорів на 85 726,93 млн грн (44 відс. від усіх укладених договорів).

У 2016 році за процедурами відкритих торгів укладено договорів на суму 36 603,39 млн грн, а за переговорною процедурою – на 32 799,09 млн грн, (47 відс. від усіх укладених договорів через систему «Prozorro»). При цьому за нагальною потребою укладається половина всіх договорів, які проводяться за переговорною процедурою, – 16 211,66 млн грн (23 відс. від усіх укладених договорів через систему «Prozorro»).

Як і у 2013–2014 роках, у 2015–2016 роках відбувалося скорочення коштів, що використовуються за процедурами закупівель державними, казенними, комунальними підприємствами, а також господарськими товариствами, державна або комунальна частка акцій яких перевищує 50 відсотків. Так, якщо у 2012 році загальна сума укладених договорів цими замовниками за процедурами закупівель становила 321,39 млрд грн, то у 2013 році – 96,6 млрд грн; у 2014 році – 35,24 млрд грн, у 2015 році – 68,96 млрд грн, у першій половині 2016 року – 46,87 млрд гривень.

Запровадження у 2016 році електронної системи закупівель «Prozorro» не стало вирішальним чинником у запобіганні незаконному та неефективному використанню державних фінансових ресурсів. Система, яка є інструментом прозорого та відкритого доступу до закупівель під час проведення замовниками тендерних процедур, об'єктивно не в змозі запобігти незаконному укладенню договорів без застосування законодавства про закупівлю. Головна причина такого стану справ – корупційні ризики, закладені в чинному законодавстві. Про це свідчить аналіз допущених порушень законодавства та використання недосконалих норм законодавства про закупівлі з метою ухилення від дотримання принципів конкурентності на ринках товарів, робіт і послуг.

Аналіз порушень законодавства України у сфері державних закупівель, відхилень від дотримання принципів конкурентності, виявлених Рахунковою палатою під час проведення 24 контрольних заходів у 2015–2016 роках, засвідчив, що замовниками торгів-розпорядниками державних коштів допускаються численні зловживання при проведенні тендерних процедур. Загалом встановлено правопорушень у цій сфері на 326 298,56 тис грн, здебільшого це уникнення замовниками від застосування законодавства про державні (публічні) закупівлі шляхом поділу предмета закупівлі на частини.

Незважаючи на певне удосконалення законодавства у сфері державних (публічних) закупівель, динаміка співвідношення конкурентних і неконкурентних процедур закупівель продовжує погіршуватися. Неконкурентна процедура закупівлі, як і раніше, становить майже 50 відс. від загальної кількості процедур (як у кількісному, так і у вартісному вимірі). Кількість нерезидентів, з якими замовниками укладено договори, залишається низькою. З 2012 року цей показник ніколи не перевищував 0,3 відс. від загальної кількості суб'єктів господарювання-переможців конкурсних торгів, резидентів України. Головні чинники корупційних ризиків збережені в новому Законі України «Про публічні закупівлі», зокрема така підстава для застосування переговорної процедури, як нагальна потреба та розширення випадків виведення державних коштів з-під дії законодавства про державні закупівлі.

Під час контрольно-аналітичного заходу встановлено, що інформаційно-телекомунікаційна система «Prozorro» юридично оформлена із запізненням - через 7 місяців після набрання чинності Законом України «Про публічні закупівлі» (26.08.2016).

Можливість проведення процедури конкурентного діалогу відповідно до Закону України «Про публічні закупівлі» в цій електронній системі запроваджено лише з 20.10.2016, тобто через 9 місяців після набрання чинності Законом. Станом на сьогодні укладення договорів за рамковими угодами в системі технічно неможливо. Інформаційно-телекомунікаційна система «Prozorro» працює без належним чином оформленої комплексної системи захисту інформації і перебуває в дослідній експлуатації в режимі тестування.

Більше того, на сьогодні фактична передача електронної системи у власність держави в особі Мінекономрозвитку не відбулася. Система передана

державному підприємству «Прозорро», яке не є повноважним представником держави, оскільки не належить до жодної гілки влади.

Мінекономрозвитку, незважаючи на реформаторську спрямованість своєї діяльності, не в повному обсязі забезпечує виконання функцій уповноваженого органу за окремими напрямками сфери державних закупівель, зокрема, щодо авторизації електронних майданчиків; затвердження навчальних програм; підготовки річних звітів; надання роз'яснень у сфері публічних закупівель тощо.

Утворена при Мінекономрозвитку Комісія із забезпечення здійснення авторизації електронних майданчиків, підготовки рішень щодо їх підключення/відключення до/від електронної системи закупівель, усунення технічних збоїв в електронній системі закупівель здійснює свою діяльність без чітко визначеного регламенту. Зокрема, нормативно не врегульовано порядку роботи Комісії; не здійснюється письмова та аудіофіксація обговорення питань; відсутні додатки до протоколів її засідань; голосування членами Комісії здійснюється не безпосередньо, а на відстані тощо.

На підставі прийнятої Кабінетом Міністрів України постанови від 24.02.2016 № 166, якою затверджено Порядок функціонування електронної системи закупівель та проведення авторизації електронних майданчиків, плата за авторизацію справляється не до Державного бюджету України, хоча ці послуги мають бюджетну природу, а спрямовується на рахунки ДП «Прозорро». Аналізом встановлено, що лише за п'ять місяців 2016 року Державний бюджет України недоотримав 16 303 386,63 гривні.

Як засвідчив проведений аналіз, стрімке зростання прибутку підприємства у 2016 році пов'язане не з його виробничою чи комерційною діяльністю, а лише з перерахуванням від операторів авторизованих електронних майданчиків розміру плати, визначеного вказаним Порядком.

Порівняльний аналіз даних Антимонопольного комітету України як органу оскарження за результатами роботи трьох кварталів 2015 і 2016 років свідчить, що кількість рішень, прийнятих Колегією АМКУ у 2016 році, зросла майже вдвічі порівняно з відповідним періодом 2015 року: 1745 рішень, прийнятих Колегією за I–III квартали 2015 року, проти 2963 рішень, прийнятих Колегією за I–III квартали 2016 року.

За звітний період до суду оскаржено 123 рішення Колегії АМКУ, з яких 7 скасовано судом; 90 рішень перебувають на розгляді в судах різних інстанцій і 26 рішень залишено без змін. За публічними закупівлями оскаржено до суду 10 рішень Колегії АМКУ, які перебувають на розгляді в суді першої інстанції. Такий стан справ свідчить про належний рівень роботи Колегії АМКУ, обґрунтованість і законність прийнятих нею рішень.

Відповідно до статті 37 Закону України «Про Рахункову палату» надсилаємо в порядку інформування та з метою удосконалення законодавства у сфері публічних закупівель.

З повагою

Т. в. п. Голови

О.С. Яременко